

EU De Brexit zal aan beide kanten van het Kanaal grote schade opleveren als we de handen niet ineenslaan, betoogt **Mark Muller**.

De Britse premier Theresa May vorige maand in Brussel. FOTO AFP

Steek de hand uit naar de **Britten**

Als een beledigde vrouw draait de Europese Unie Groot-Brittannië de rug toe: als jullie mij niet mooi vinden, zoek het dan zelf maar uit. Dat is kinderachtig en kortzichtig. We zouden juist de hand naar de Britten moeten uitsteken.

We verkneukelen ons om de opeenstapeling van jobstijdingen en onheilsprofetieën voor de Britten. Eigen schuld, dikke bult. En op het continent lijken we ineens weer de grootste vriendjes. Even zijn de schoonheidsfoutjes van de EU vergeten: het verlies aan nationale en regionale identiteit, de soms verstikkende regelgeving, het oprukkende eenheidsworstgevoel, die kort-door-de-bocht populisme voedt, xenofobie, de wurging van de rechtsstaat in Polen, de Hongaarse totaliteitsdrang, de Spaanse desintegratie en wat was ook al weer Grexit?

Brexit werd een monster, omdat de Britten hun onderhandelingspositie schromelijk overschatten en overhaast

de EU uitgaan. De draconische omvang van de schade die het verlies aan handel in goederen en diensten hen zal berokkenen, ontnemt ons het heldere zicht op de schade die wij, de rest van Europa, zullen lijden. Waarom reiken we niet de hand over het Kanaal om de schade gezamenlijk te beperken?

Hoe kunnen we dat aanpakken? Ten eerste door ons te richten op de Britten, die tegen de Brexit gestemd hebben. Deze minder luidruchtige *remainers*, door de brexiteers spottend *remoaners* (kreuners) genoemd, proberen vertwijfeld hun land voor de afgrond te behouden. Ze zijn onze bondgenoten.

Allesomvattende deal

Men wil een allesomvattende politieke deal tussen de EU en Groot-Brittannië tot stand brengen. Echter, de kans van slagen is riskant klein. Zo schat Lars Vesterbirk, destijds onderhandelaar voor Groenland toen het in 1985 uit de EU stapte, dat het sluiten van een vrijhandelsverdrag ten minste zeven jaar

zal vergen. Met een overgangperiode tot december 2020, minder dan drie jaar van nu, is niet te verwachten dat die grote deal er op tijd is. Realistisch is nu aan de slag te gaan met het maken van vangnetten, waar het kan. Het zal een bonte verzameling van maatregelen worden. Creatief maatwerk.

We lijken wel lemmingen die ons gezamenlijk over de kliffen van Dover en Calais willen storten

In Groot-Brittannië is men er vorige maand met een schok achter gekomen, dat het huiswerk dat nodig is om de gevolgen van de Brexit voor de verschillende branches en sectoren in kaart te brengen, nog niet gedaan is. En de EU wacht de beslissing af van een hopeloos

verdeelde Britse politiek over de te varen koers. We lijken wel lemmingen, die ons gezamenlijk over de kliffen van Dover en Calais willen storten.

Genoeg getalmd, mouwen opstropen. Eenieder kan vanuit zijn vakgebied samen met Britse collega's ervoor zorgen dat er maatregelen komen om de gevolgen van de Brexit te verzachten. Voor mij als advocaat in handelsrecht is de zorg dat rechterlijke vonnissen over en weer erkend blijven en ten uitvoer gelegd kunnen worden. In dit voorbeeld is de oplossing eigenlijk eenvoudig: Groot-Brittannië alvast toe laten treden tot het zogenoemde Verdrag van Lugano. Maar als de grote politieke deal afgewacht wordt, dan komt het rechtsverkeer stil te liggen, met onafzienbare gevolgen voor heel veel ondernemingen, in heel Europa.

En welke handen wachten aan de andere kant van het Kanaal? De handen van Britse collega's die weten wat Groot-Brittannië verliest door de EU te verlaten.

Murk Muller
advocaat in Berlijn

Een kerstkransje is geen **donut**

Jos van der Schot
adviseur lokale duurzaamheid

Columnist Irene van Staveren verslikt zich in een vergelijking van economische metaforen (Opinie, 2 januari). Ze start met Jan Pen, die de economie ooit vergeleek met een kerstkransje. Doordat de economie geen invloed heeft op de voorkeuren van mensen ontstaat er een gat in het koekje. Consumptiegedrag verandert niet door veranderende voorkeuren, maar doordat mensen de producten van hun voorkeur niet meer kunnen betalen. Ergo: prijzen en inkomens bepalen ons koopgedrag. Tot hier gaat het goed.

Maar als de beeldende beschrijving van het economische kerstkransje de plaats inneemt van de werkelijkheid ontstaan gemakkelijk kromme redeneringen. Dat blijkt uit een terloops tussenzinnetje van Van Staveren: 'Dus de donut, de metafoor die de Britse Kate Raworth onlangs heeft bedacht voor de

economie, is gewoon ouwe koek'. Het is een bekende valkuil: een kat heeft vier poten, een hond heeft ook vier poten, daarom is een hond een kat. Oftewel, omdat een kerstkransje en een donut allebei een gat in het midden hebben, zullen ze wel hetzelfde zijn. Dat de donut-theorie van Raworth over basisbehoeften gaat en het kerstkransje van Pen over voorkeuren, maakt ze volstrekt verschillend. Het kerstkransje gaat over het succes van de vrije markteconomie, de donut gaat over het falen ervan. *That's different cook*.

In de rest van haar column uit Van Staveren kritiek op de dominantie van

Het kerstkransje gaat over het succes van de vrije markteconomie, de donut gaat over het falen ervan

de vrijmarkteconomen die het nastreven van individueel (materieel) genot beschouwen als motor van de collectieve welvaart. Dat daarbij grote inkomens- en vermogensverschillen ontstaan en dat veel individuen in het zwarte gat van de armoede vallen – gebrekkige gezondheid, slechte of geen woning, onvoldoende voedsel, onveiligheid, slecht onderwijs, werkloosheid en sociaal isolement – neemt de neoliberale economie op de koop toe als 'externe kosten'. Ook het feit dat deze economische motor leidt tot klimaatverandering, uitputting van grondstoffen en een giftige leefomgeving, is bijzaak.

Van Staveren miste de kans om haar kritiek te verbinden met de 'Donut Economy'. Alleen als we het voor elkaar krijgen om sociale structuren te creëren, die voorkomen dat mensen in het zwarte gat van de armoede vallen én gelijktijdig binnen de ecologische grenzen van de planeet blijven, kunnen we als collectief overleven. Pas dan kunnen we kerstkransjes of donuts als zoete koek slikken.

VOOR AL UW VRAGEN

WWW.TROUW.NL/SERVICE

Trouw
Jacob Bontiusplaats 9
1018 LL Amsterdam
020-5629444
redactie@trouw.nl
Abonneren Via trouw.nl/ abonneren of onze Klantenservice kunt u gebruik maken van één van onze aanbiedingen.
Klantenservice Wilt u een nieuw abonnement, een vakantie/verhuizing doorgeven, uw abonnement beëindigen of heeft u een andere vraag? Bel dan de Klantenservice via 088 - 0561 588, open van maandag t/m vrijdag van 8.00 - 17.00 uur. Of geef uw wijzigingen online door via trouw.nl/service.
Bezorgservice De krant wordt maandag t/m vrijdag uiterlijk voor 7.00 uur bezorgd, op zaterdag uiterlijk voor 7.30 uur. Heeft u een melding over de bezorging? Dat kan 24 uur online via trouw.nl/bezorging of telefonisch via 088 - 0561 599. De Bezorgservice is open van maandag t/m vrijdag tussen 8.00 - 17.00 uur en zaterdag van 8.00-13.00 uur.
Abonnementenvoorwaarden Op alle abonnementen zijn de Abonnementenvoorwaarden van toepassing. Deze kunt u nalezen via

trouw.nl/abonnements-voorwaarden of telefonisch opvragen via 088 - 0561 588.
Advertenties Wilt u in Trouw adverteren, neem dan contact op via 088 - 5722 888 of ga naar persgroepadvertising.nl
Familieberichten familieberichtenonline.nl, per mail familieberichtentrouw@persgroep.nl of telefonisch 088-5722889 (ma-vr van 9.00-15.00 uur, zondag van 16.00-18.00 uur). Vermeld svp altijd uw telefoonnummer.
Auteursrechten Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van de inhoud van deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Trouw, c.q. de desbetreffende makers.
Wet Bescherming Persoonsgegevens Trouw is een onderdeel van De Persgroep Nederland. De Persgroep legt abonneegegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements)overeenkomst. Deze gegevens kunnen gebruikt worden om u te informeren over relevante diensten en producten van Trouw en onderdelen van de Persgroep. Indien u op deze informatie geen prijs stelt kunt u telefonisch contact opnemen met onze Klantenservice.